

Regio Deal Den Haag Zuidwest II

Partijen:

1. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, de heer Hugo de Jonge, hierna te noemen: BZK;
2. De minister van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw Micky Adriaansens, hierna te noemen: EZK;
3. De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, mevrouw Carola Schouten, hierna te noemen SZW;
4. De minister van Justitie en Veiligheid, mevrouw Dilan Yeşilgöz-Zegerius, hierna te noemen JenV;

Partijen genoemd onder 1 tot en met 4 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: het Rijk;

5. De heer Jan van Zanen, de heer Martijn Balster, en de heer Hilbert Bredemeijer hierna te noemen: Regio of "Gemeente";

Alle Partijen hierna tezamen te noemen: Partijen;

Steunverklaring

De Alliantieraad Zuidwest, waar de gemeente Den Haag onderdeel uitmaakt, committeert zich als aanvrager en uitvoerder van deze Regio Deal door middel van een steunverklaring.

Begripsbepaling:

In dit convenant wordt verstaan onder:

- *Regio Deal*: convenant dat door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties eventueel een andere minister/staatssecretaris en één of meer regiopartners is gesloten om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een regio te verbeteren;
- *Regio Envelop*: het bedrag van €900 miljoen dat beschikbaar is gesteld in het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van het kabinet Rutte IV om in de periode van 2022 - 2025 nieuwe Regio Deals af te sluiten.
- *Regiokassier*: publieke regiopartner, zijnde een provincie, gemeente of openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen, die ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal de taak van kassier vervult of zal vervullen. De regiokassier draagt zorg voor het nakomen van de financiële kaders, zoals verwoord in de Regeling specifieke uitkering Regio Deals vierde tranche;
- *Regionale private financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een private regiopartner;
- *Regionale publieke financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een publieke regiopartner, niet zijnde een specifieke uitkering, opdracht of subsidie van het Rijk;
- *Bijdrage in natura*: een bijdrage van eigen arbeid, het verlenen van een dienst en het inbrengen of ter beschikking stellen van (on)roerende goederen zonder dat daar een (evenredige) tegenprestatie tegenover staat;
- *Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals*: Regeling betreft de Regeling specifieke uitkering waarin de juridische- en financiële kaders en verplichtingen voor het toekennen van de rijksmiddelen uit de Regio Envelop aan een regiokassier door het Rijk staan;
- *Stedelijke Focusgebieden*: 19 gemeenten met 20 stedelijke focusgebieden waar de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan. Problemen op het gebied van onderwijs, armoede, gezondheid, werk, wonen en veiligheid stapelen zich op. Met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid wordt er vanuit verschillende ministeries geïnvesteerd om de stapeling van problemen aan te pakken.

- *Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid*: een programma voor een langjarige inzet van het Rijk om samen met gemeenten en andere lokale partijen de leefbaarheid en veiligheid in 20 focusgebieden in 19 steden weer op orde te krijgen en de bewoners weer perspectief te bieden.
- *Programma Den Haag Zuidwest (onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid)*: een programma met doelen, acties en maatregelen dat in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid is opgesteld om de problemen in Den Haag Zuidwest het hoofd te bieden en Zuidwest op het Haags gemiddelde te krijgen. Doel is dat in 2040 bewoners van Zuidwest dezelfde kansen hebben als andere inwoners van Den Haag;
- *De alliantieraad*: in Zuidwest werken veel partners (zoals bewoners, corporaties, bedrijven, maatschappelijk veld, overheid) samen om de brede welvaart in Zuidwest te verbeteren. Deze partners hebben in 2020 allianties gesmeed rondom zes thema's: onderwijs, wonen en leefomgeving, gezondheid en vitaliteit, werk en economie, veiligheid, en sociale samenhang en participatie. De partners in de zes allianties laten zich vertegenwoordigen door de alliantieraad. In deze raad zijn ook het Rijk, de gemeente en de Partnerraad Zuidwest (de stem van bewoners) vertegenwoordigd. De alliantieraad heeft de Brede Aanpak ontwikkeld om de komende 20 jaar de brede welvaart in Den Haag Zuidwest te verbeteren en stuurt op het behalen van dit doel.
- *De Brede Aanpak*: de door de alliantieraad opgestelde integrale aanpak om de komende 20 jaar de brede welvaart in Den Haag Zuidwest te verbeteren.
- *Uitvoeringsplan*: het door de alliantieraad opgestelde uitvoeringsplan voor Zuidwest, waarin samen met veel betrokkenen uit Zuidwest de Brede Aanpak voor de komende vier jaar is uitgewerkt.
- *Aanvraag*: de door de alliantieraad ingediende aanvraag voor de 4e tranche Regio Deal Den Haag Zuidwest
- *Eindrapportage*: de eindrapportage van de Regio Deal Den Haag Zuidwest 2e tranche waarmee de gemeente voldaan heeft aan de inhoudelijke monitorverplichting richting het Rijk.
- *Sociaal weefsel*: de sociale basis rond ontmoetingsplekken, wijkbedrijven en plinten, waar goede onderlinge contacten en samenwerking is tussen bewoners en partners als randvoorwaarden voor bewoners voor het vergroten van hun vertrouwen, weerbaarheid en veerkracht

Algemene overwegingen

1. Krachtige regio's dragen bij aan een veerkrachtige samenleving. In Nederland staan we met elkaar voor grote opgaven. Opgaven, die in elke regio anders tot uiting komen. Elke regio is immers uniek, heeft een eigen verhaal, identiteit en kansen. Het is belangrijk om oog te hebben voor de specifieke opgaven en ontwikkelmogelijkheden per gebied en om de ontwikkeling van stad en landelijk gebied in samenhang te beschouwen.
2. Het gaat om regionale opgaven en kansen die de draagkracht van individuele overheidslagen overstijgen en waar interbestuurlijk samenspel en samenwerking met kennisinstituten, maatschappelijke organisaties en/of bedrijfsleven nodig is om de opgaven effectief op te pakken;
3. In Regio Deals werken regionale Partijen en Rijk samen als partners om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers (met andere woorden, de brede welvaart) te vergroten. De kracht van de regio is hierbij het uitgangspunt.
4. Het kabinet stelt voor deze Regio Deals middelen beschikbaar uit de zogenoemde Regio Envelop, waaruit de Regio Deals vanuit het Rijk worden gefinancierd. Ook vanuit de regio zelf wordt gezorgd voor financiering. Ter onderstreping van hun partnerschap hebben Rijk en Regio in beginsel als vertrekpunt dat de rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale (publieke en/of private) financiering.
5. De middelen uit de Regio Envelop dienen verder als vliegwiel voor extra investeringen in de regionale ontwikkeling zodat uiteindelijk vanuit de regio nog meer financiering wordt ingezet voor de aanpak van de regionale opgaven.
6. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende financiering van zowel Rijk als regio is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.

7. Met de Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. Het ondertekenen van de Regio Deal is daarbij niet het eind, maar slechts het begin van de samenwerking.
8. De bijdragen uit de Regio Envelop zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen geborgd moeten zijn.
9. Regio Deals gaan om meer dan alleen de gecoördineerde inzet van financiële middelen. Zij kenmerken zich ook door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen, creëren nieuwe samenwerkingsvormen en niet-financiële ondersteuning om de, in de regionale opgave gestelde, ambities en doelen te bereiken. De Regio Deals hebben een lerend en adaptief karakter.
10. De in de Regio Deal gemaakte wederzijdse afspraken over ambitie, doelen, beoogde resultaten, inzet en aanpak zijn in gezamenlijk overleg en met onderlinge overeenstemming tussen Rijk en Regio tot stand gekomen.
11. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals vierde tranche worden door BZK beschikbaar gesteld als een specifieke uitkering op grond van de Regeling specifieke uitkering Regio Deals vierde tranche.

Specifieke overwegingen

Aansluiting bij regionale beleidsdoelen, programma's of actieplannen

De Brede Aanpak is een krachtige, integrale aanpak om in 20 jaar de brede welvaart in Den Haag Zuidwest te verbeteren. Maatregelen op het gebied van wonen en leefomgeving, voorschoolse educatie, onderwijs, veiligheid en leefbaarheid, gezondheid en vitaliteit, werk en economie, participatie en sociale samenhang worden in samenhang bekeken en opgepakt. Het doel van de Brede Aanpak is dat in 2040 bewoners van Den Haag Zuidwest dezelfde kansen hebben als de andere inwoners van Den Haag. Voor de komende vier jaar is een uitvoeringsplan opgesteld. Mede op basis van de lessen en bevindingen die in de eindrapportage Regio Deal Zuidwest 2^e tranche zijn beschreven is, als onderdeel van het uitvoeringsplan, een aanvraag Regio Deal 4^e tranche ingediend en (gedeeltelijk) toegekend. Met deze Regio Deal wordt uitvoering gegeven aan twee van de ambities van de Brede Aanpak: verbeteren van het 'sociale weefsel' en het bieden van perspectief op werk. Deze twee ambities grijpen op elkaar in en versterken elkaar. Hierbij zijn met name de Alliantie Sociale Samenhang en Participatie en de Alliantie Werk en Economie betrokken.

Aansluiting bij nationale beleidsdoelen of programma's

De Regio Deal Den Haag Zuidwest draagt direct bij aan diverse opgaven uit het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' en nationale beleidsdoelstellingen. Deze staan vermeld in bijlage 1 bij dit convenant. In de samenwerking wordt gezocht naar wederkerigheid en meerwaarde voor alle overheidspartijen, bijvoorbeeld om programma's beter uit te nutten of om elkaar van feedback te voorzien. Uitgangspunt hierbij is dat plannen naast elkaar staan en niet worden gestapeld, bijvoorbeeld om de combinatie van specifieke uitkeringen te voorkomen.

Urgentie

Bewoners van Den Haag Zuidwest hebben het op veel fronten slechter dan andere inwoners van Den Haag. De brede welvaart in de wijken bevindt zich in een neerwaartse spiraal die het gevolg is van een aantal ontwikkelingen:

- De eenzijdige woningvoorraad belemmert inwoners binnen Den Haag Zuidwest wooncarrière te maken. Daardoor zijn juist de mensen die het beter kregen, vertrokken. Tegelijkertijd vielen veel voorzieningen voor bewoners weg, terwijl er – mede door het woningtoewijzingsstelsel – veel kwetsbare mensen in Den Haag Zuidwest kwamen wonen. Bijvoorbeeld mensen met psychiatrische problemen die zelfstandig wonen met ambulante begeleiding.
- Door deze ontwikkelingen staat het sociaal weefsel in Den Haag Zuidwest al langere tijd onder druk en hebben bewoners het onderlinge contact verloren. De geplande stadsvernieuwing zal het sociaal weefsel nog verder op de proef stellen.
- Gevolg is dat door armoede, schooluitval, (jeugd)criminaliteit, (jeugd)werkloosheid, overlast gevende bewoners en ondermijnende criminaliteit de brede welvaart in Den Haag Zuidwest steeds verder achteruitgang en gaat.

- De economische en sociale gevolgen van inflatie, de corona-, energie-, woning- en Oekraïne-crisis versterken dat effect. RaboResearch-onderzoek naar brede welvaart toont aan dat juist mensen zonder werk en met lage inkomens extra kwetsbaar zijn voor stapeling van problemen.
- Een groot deel van de bewoners in Den Haag Zuidwest vindt het moeilijk hun leven zinvol en met perspectief in te richten. Ze voelen zich geen onderdeel (meer) van de samenleving. Ze hebben weinig vertrouwen in overheid, politiek en instanties en zijn 'afgehaakt' zoals beschreven in de 'Atlas van afgehaakt Nederland'. Dit zien we ook terug in de lage opkomst in Den Haag Zuidwest bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 (29%).

In deze tijd van groeiende onzekerheden en veranderingen, is het belangrijk om bewoners in Den Haag Zuidwest met elkaar te verbinden (ontmoeting), een stem te geven (burgerparticipatie) en in hun eigen tempo (regie) mee te laten doen in de maatschappij (aanhaken) en hun leven zinvol vorm te geven (perspectief). Zonder sociaal weefsel vallen alle pogingen om de brede welvaart te verbeteren in 'onvruchtbare grond'. Daarmee is het sociaal weefsel een randvoorwaarde voor het verbeteren van brede welvaart in Den Haag Zuidwest.

Waarom is er een rol voor het Rijk?

De beschreven opgaven gaan het investeringsvermogen van de Regio te boven en vragen om een inhoudelijke samenwerking met het Rijk.

Om de brede welvaart te versterken en vertrouwen te herstellen van en tussen bewoners, zijn een integrale aanpak en een lange adem noodzakelijk. Dat kan alleen als het Rijk, de gemeente en hun regionale partners er samen de schouders onder zetten. Ook het herstel van vertrouwen in de landelijke overheid begint bij een gezonde sociale basis in buurten en wijken. Het Rijk is hierbij een belangrijke partner, bijvoorbeeld in het samenbrengen van kennis en middelen, voor het meedenken over waar knelpunten zitten en waar eventuele oplossingen daarvoor zijn, of het genereren van de nodige aandacht voor specifieke regionale opgaven.

In de Regio Deal werkt de Regio samen met het Rijk aan concrete oplossingen voor belemmeringen in wet- en regelgeving en systeembarières. Partijen onderzoeken hierbij de specifieke knelpunten die *practitioners* in de wijk ervaren. Dit gebeurt ook in navolging van de knelpunten in wet- en regelgeving en voorstellen voor verbetering die al zijn geïdentificeerd in het kader van het NPLV. De kamerbrief over het NPLV van 12 juni 2023 benoemt dat, daar waar relevant, voorstellen kunnen worden gedaan om knelpunten in wet- en regelgeving op te lossen. Dat kan ook gaan over het creëren van ruimte voor experimenten en maatwerk. Doel voor Rijk en Regio in deze Regio Deal is om samen aan de slag te gaan met praktische oplossingen voor concrete casuïstiek in de wijk, op twee thema's die ook in andere delen van Nederland hun weerslag vinden:

- *Structurele financiering ontmoetingsruimten;*
Alle Partijen onderschrijven het belang van ontmoetingsruimten in Den Haag Zuidwest voor het werken aan brede welvaart. De rijksmiddelen van de Regio Deal hebben een incidenteel karakter, maar beogen een structureel effect. De gemeente Den Haag heeft op dit moment nog geen structurele financiering om ontmoetingsruimten te faciliteren. Partijen willen de Regio Dealmiddelen benutten om enerzijds ontmoetingsruimten te faciliteren en anderzijds te verkennen hoe structurele financiering hiervan geborgd kan worden.
- *De versterking van de informatiepositie van gemeenten in de persoonsgerichte aanpak van jonge criminelen en overlastgevers;*
Er is geen juridische basis voor gegevensverwerking binnen een aantal samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld rond de lokale persoonsgerichte aanpak en de aanpak woonoverlast. Door het ontbreken van een wettelijke grondslag ontstaat het risico op onrechtmatige gegevensverwerking. Dit probleem wordt breed gevoeld in veel steden in het land. Partijen onderzoeken de onderliggende problemen en zoeken naar korte en lange termijn oplossingen.

Partijen komen het volgende overeen:

1 Ambitie, doel, beoogde resultaten en aanpak Regio Deal Den Haag Zuidwest

Artikel 1 – Ambitie

Partijen streven ernaar om zich samen in te zetten voor de brede welvaart van de bewoners van Den Haag Zuidwest zodat zij zich net zo gezond voelen, een net zo goede schoolloopbaan doorlopen, zich net zo veilig, thuis, met elkaar verbonden voelen, waar mogelijk deelnemen aan de arbeidsmarkt en in ieder geval bestaanszekerheid kennen en schulden-zorgenvrij zijn, en even goed wonen als een gemiddelde Hagenaar. Dit is een langjarige ambitie voor 20 jaar. De Gemeente en het Rijk zetten zich via deze Regio Deal in om hier de komende 4 jaar een substantiële vooruitgang in te boeken. Dat doen zij door te werken aan twee belangrijke factoren die de basis vormen voor het verbeteren van brede welvaart in Den Haag Zuidwest namelijk door:

1. Versterken van het sociaal weefsel rondom ontmoetingsplekken, plinten en wijkbedrijven en;
2. Het bieden van perspectief op werk.

Deze twee thema's worden in samenhang aangepakt zodat zij elkaar kunnen versterken, en de gezamenlijke aanpak dus meer oplevert dan de som der delen. In bijlage 2 staan enkele voorbeelden ter illustratie.

Artikel 2 – Doel

Pijler A. Sociaal weefsel:

De pijler sociaal weefsel richt zich op het versterken van het opgebouwde sociaal weefsel rondom de ontmoetingsplekken, plinten en wijkbedrijven. Hiermee leggen Partijen de sociale basis om de andere ambities uit de Brede Aanpak te verwezenlijken. Het doel is om op deze manier het vertrouwen, de weerbaarheid en de veerkracht van inwoners te vergroten. Concreet streven Partijen ernaar om de volgende doelen in relatie tot het sociale weefsel te realiseren:

1. Vergroten van de sociale cohesie door bijvoorbeeld het faciliteren van een fijnmazig en duurzaam netwerk van laagdrempelige ontmoetingsruimten.
2. Versterken van de betrokkenheid van bewoners bij ontwikkelingen in hun wijken. Bijvoorbeeld: het aandeel van de bewoners in Den Haag Zuidwest dat regie heeft op hun eigen leven groeit en/of het aandeel van de bewoners in Den Haag Zuidwest dat vertrouwen heeft in de overheid is vergroot
3. Het vergroten van sociale veiligheid. Bijvoorbeeld: het aandeel van de bewoners in Den Haag Zuidwest dat zich niet veilig voelt, is afgenomen.

Pijler B. Perspectief op werk:

De pijler perspectief op werk gaat over het investeren in een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, versterken van lokale bedrijvigheid en te starten met de campusontwikkeling rondom de grote transities (wonen, energie, klimaat). Partijen streven ernaar om de volgende doelen in relatie tot het perspectief op werk te realiseren:

1. Ondernemerschap en bedrijvigheid in Den Haag Zuidwest zijn versterkt om bij te dragen aan grote maatschappelijke transities. Bijvoorbeeld het aantal nieuwe bedrijven (met personeel) gevestigd in Den Haag Zuidwest neemt toe en/of de fysieke ruimte voor bedrijvigheid (inclusief start-ups) is toegenomen.
2. Onderwijs en arbeidsmarkt sluiten op elkaar aan in kanssectoren bouw & techniek, zorg(innovatie) en ambachtelijke maakindustrie. Bijvoorbeeld de grote transities (de energie- en klimaattransitie) worden gebruikt om nieuwe kansen op werk in de wijk te creëren en/of het aandeel afgestudeerden (mbo/hbo) in Den Haag Zuidwest dat een baan heeft gevonden in één van de kanssectoren is toegenomen.
3. Jongeren staan voorop: zij zitten op school, hebben (leer)werk of een ander (toekomst)perspectief op ontwikkeling. Bijvoorbeeld het percentage 18 t/m 30-jarigen

zonder startkwalificatie is gedaald en/of het percentage (nieuwe) voortijdig schoolverlaters in Den Haag Zuidwest is afgenomen.

4. Er is een duurzame samenwerking opgezet met partners in de wijk om de randvoorwaarden voor leren en ontwikkelen te scheppen.
5. Bewoners zonder perspectief op een reguliere baan krijgen een kans op 'werk van waarde' (waarin ze een bijdrage leveren aan wijkonderhoud) door leren en ontwikkelen. Bijvoorbeeld het aandeel langdurig bijstandsgerechtigden dat geactiveerd wordt richting werk van waarde neemt toe en/of de instroom van bewoners van Den Haag Zuidwest in de doelgroep van problematische schulden neemt af. Immers: bewoners hebben een stabiele financiële situatie nodig om aan het werk te gaan of te blijven.

Conform artikel 8 spreken Partijen af dat de beginsituatie van de hierboven omschreven doelen en de evaluatie-aanpak in het voorjaar van 2024, in samenwerking met het Rijk, zijn beschreven door de gemeente Den Haag.

Leren over wat (niet) werkt

Bij het streven naar het realiseren van de in dit artikel genoemde doelen en/of bij het meten in hoeverre de doelen zijn nagestreefd, dient rekening te worden gehouden dat er goede redenen kunnen zijn om doelen en/of inzet en aanpak en/of beoogde resultaten bij te stellen. Een belangrijke les uit de eerste Regio Deal Den Haag Zuidwest, is dat grote maatschappelijke outcome-indicatoren (zoals benoemd in de doelen bij pijler sociaal weefsel en werk) kunnen worden beïnvloed door externe maatschappelijke ontwikkelingen. De inzet in het kader van een Regio Deal is niet altijd direct causaal te verbinden aan veranderingen in grotere, maatschappelijke outcome-factoren. Ook kunnen gaandeweg de uitvoering nieuwe inzichten worden opgedaan waardoor veronderstellingen over de oorzaak van de regionale opgave of verwachtingen over welke aanpak in de regio (het best) werkt, moeten worden bijgesteld.

- In de eerste Regio Deal zijn al veel van die inzichten opgedaan en samengebracht in de eindrapportage Regio Deal Den Haag Zuidwest (april 2023). De doelen, inzet en resultaten van deze Regio Deal bouwen expliciet voort op deze inzichten. Partijen spreken af om tijdens de uitvoering te borgen dat de inzet in lijn blijft met de geleerde lessen zoals geformuleerd in de eindrapportage.
- Bovendien spreken Partijen af dat het leren over welke interventies (niet) effectief zijn in het verbeteren van brede welvaart in Den Haag Zuidwest ook een doel van deze tweede Regio Deal is. Dit betekent ook dat gaandeweg kan worden bijgestuurd (conform artikel 12 van deze Regio Deal) op basis van opgedane inzichten in de effectiviteit van de aanpak tot dan toe. Naast realisatie van de afgesproken resultaten ligt de nadruk dan op wat er is geleerd over wat de regionale opgave veroorzaakt en hoe deze effectief kan worden aangepakt. Daarnaast is het doel ook om op programmaniveau inzicht te krijgen op welke combinaties van interventies werken en gezamenlijk bijdragen aan de ambities/gewenste brede welvaartseffecten. Door "leren wat (niet) werkt" mee te nemen als aspect van de nog op te stellen evaluatie-aanpak (artikel 8), wordt concrete uitwerking en invulling gegeven aan het doel om te leren welke interventies (niet) effectief zijn in het verbeteren van brede welvaart in Den Haag Zuidwest.

Artikel 3 – Inzet en aanpak

Partijen streven ernaar om gezamenlijk per pijler de beoogde doelen en resultaten van de Regio Deal Den Haag Zuidwest te realiseren. Elke pijler heeft een specifieke aanpak en inzet, die hieronder wordt toegelicht. Hierbij zullen Partijen rekening houden dat er gedurende de looptijd uit evaluaties kan blijken dat er redenen zijn om de beoogde aanpak bij te stellen (conform artikel 12 van deze Regio Deal). Binnen de financiële kaders kunnen gedurende de looptijd van deze Regio Deal interventies worden bijgesteld.

Pijler A sociaal weefsel:

Met deze Regio Deal beogen de Partijen om het sociaal weefsel te versterken rondom de ontmoetingsplekken, plinten en wijkbedrijven. Er wordt ingezet op het versterken van een

fijnmazig netwerk van mogelijkheden voor ontmoeting, het versterken van de betrokkenheid van bewoners en het vergroten van de sociale veiligheid.

1.1. Vergroten van de sociale cohesie door het faciliteren van een fijnmazig en duurzaam netwerk van laagdrempelige ontmoetingsruimten

De inzet is om een fijnmazig netwerk op te bouwen van mogelijkheden voor ontmoeting. Voorbeelden zijn buurtkamers, ontmoetingsplekken in het groen, en wijkbedrijven die een eerste opstap naar meer (arbeids)participatie vormen. De onderliggende aanname is dat, door te investeren in de sociale infrastructuur van de buurten en de initiatieven van bewoners zelf, de sociale cohesie en daarmee ook de veerkracht van de mensen vergroot wordt. Ontmoeting wordt ook gezien als een opstap naar participatie. Het effect van ontmoeting is dus meerledig. De ontmoetingsplekken faciliteren het onderlinge contact tussen bewoners, de betrokkenheid bij de buurt en bij elkaar, waardoor mensen elkaar makkelijker helpen met kleine alledaagse problemen. Voor maatschappelijke organisaties en de gemeente, zijn de ontmoetingsplaatsen een bron van kennis over wat er speelt in een buurt en een vindplaats van mensen die moeilijk de weg naar de hulpverlening kunnen vinden. Ook bieden de ontmoetingsplekken vaak een opstap naar participatie, ontwikkeling en mogelijk naar werk. De mate waarin bewoners de Nederlandse taal beheersen is ook van invloed op deelname aan de arbeidsmarkt. De gemeente Den Haag biedt taallessen aan volwassenen, waarbij er tijdens die taallessen wordt gezorgd voor kinderopvang. Zo levert de gemeente ook een bijdrage aan verhoging van kansen op maatschappelijke participatie en de arbeidsmarkt. Daarnaast vervullen de ontmoetingsplekken een belangrijke verwijzfunctie en bieden laagdrempelige toegang tot professionele hulpverlening en wijkprofessionals zoals politie, GGZ, woningcorporatiemedewerkers, financiële dienstverleners en de lokale overheid. Scholen zijn natuurlijke ontmoetingsplekken voor kinderen, hun ouders en professionals. Door de ouderbetrokkenheid op scholen te vergroten, kunnen ouders niet alleen hun kind beter ondersteunen, maar ook elkaar. Via school vergroten zij ook hun sociale netwerk en krijgen ze een sterkere binding met de buurt. In de volgende sectie wordt de concrete inzet met betrekking tot ontmoetingsruimten omschreven.

- 1.1.1. Professionaliseren en uitbreiden van toegang tot ontmoetingsruimten: Met de eerste Regio Deal Den Haag Zuidwest zijn 9 ontmoetingsplekken in Den Haag Zuidwest gerealiseerd of versterkt. In totaal zijn er 14 ontmoetingsplekken in Zuidwest. Deze zijn soms maar drie dagen per week of alleen overdag geopend. De openingstijden van deze ontmoetingsplekken worden verruimd. Het coördineren en organiseren op ontmoetingsplekken is arbeidsintensief en hangt sterk af van vrijwillige inzet. Om de duurzaamheid en effectiviteit te vergroten, wordt ingezet op het opleiden van actieve buurtbewoners tot professionele en betaalde coördinatoren. Zo ontstaat meer professionele capaciteit om activiteiten te organiseren en buurtgenoten te betrekken, die door de overheid niet worden bereikt.
- 1.1.2. Faciliteren van wijkbedrijven: Wijkbedrijven worden gefaciliteerd bij het ontwikkelen van vaardigheden en talenten van de inwoners van Den Haag Zuidwest. Vanuit deze sociale ondernemingen, geleid door professionals, doen de gebruikers van het wijkbedrijf, werk wat van waarde is voor de samenleving en henzelf, en kunnen degenen die er klaar voor zijn, doorgroeien naar een betaalde baan. De inzet is dat inwoners op logische plekken en momenten in de wijk (bij buurtorganisaties, via de corporaties) terecht kunnen voor ondersteuning, bij scholing en werk en bij geldzaken. De gemeentelijk ondersteuning bij werk komt daarmee voor meer inwoners beschikbaar.
- 1.1.3. Structurele financiering ontmoetingsruimten: De gemeente Den Haag heeft op dit moment nog geen structurele financiering om ontmoetingsruimten te faciliteren, en de Regio Deal middelen hebben een incidenteel karakter (zie ook specifieke overwegingen, onderdeel rol van het Rijk). Er wordt daarom toegewerkt naar structurelere financiering voor ontmoetingsruimten. Partijen spreken hier het volgende over af:
  - a. De Partijen spreken af om samen met de gemeente toe te werken naar een ontwikkelagenda om te komen tot structurele (financierings)modellen voor ontmoetingsruimten. Daarvoor zal een mix van inkomstenbronnen nodig zijn, van zowel de gemeente als andere partijen. De gemeente onderzoekt hoe de financiering

- van ontmoetingsruimten is in te bedden in de gemeentelijke begroting op de lange termijn.
- b. Het Rijk faciliteert waar wenselijk met expertise en zorgt voor kennisuitwisseling met andere regio's en Dit traject biedt handvatten voor het bredere vraagstuk rondom de structurele financiering van collectieve maatschappelijke voorzieningen, zowel voor de gemeente Den Haag als nationaal. Gemeente en Rijk agenderen dit vraagstuk en de voortgang regelmatig in de Alliantieraad voor de Brede Aanpak Den Haag Zuidwest en in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, waaronder in ieder geval in het jaarlijkse bestuurlijke overleg zoals beschreven in artikel 7. Stedelijke Focusgebieden.
  - c. In de ontwikkelagenda zal aandacht zijn voor wenselijke vervolgstappen vanuit alle alliantie partners waaronder zowel Gemeente als Rijk. Daarvoor zal een mix van inkomstenbronnen nodig zijn, van zowel de Gemeente als andere partijen.

1.2. Versterken van betrokkenheid van bewoners bij ontwikkelingen in de wijken

Gezien de vele veranderingen in Den Haag Zuidwest moeten de bewoners, ondernemers, stadmakers en vertegenwoordigers van organisaties en stichtingen betrokken worden op een zorgvuldige manier. Daarbij wordt ervoor gewaakt mensen niet te overvragen. Wel wordt bewoners een actieve rol gegeven. Door expertise van bewoners en de kennis van de gemeente Den Haag samen te voegen wordt gezorgd voor een langdurige en structurele aanpak. Op korte termijn worden successen gevierd. Op deze wijze wordt niet alleen gewerkt aan draagvlak, maar door de kennis van bewoners beter te benutten, komen er tevens betere besluiten tot stand. De inzet in het kader van de Regio Deal om dit te bereiken, luidt als volgt:

- 1.2.1 Verstevigen burgerparticipatie: De gemeente Den Haag faciliteert bewoners (organisaties) om hen in staat te stellen deel te nemen als professionele gesprekspartner. Podia die burgerparticipatie stimuleren, zoals de Partnerraad Zuidwest, Jongerenraad en het Moerwijk Manifest, worden verstevigd en verankerd om de interactie tussen bewoners, beleidsmakers en bestuur te vergroten.
- 1.2.2 Participatiewerkplaats: De gemeente creëert een Participatiewerkplaats. De intensivering van alle initiatieven, bouwopgaven en programma's die zich richten op Den Haag Zuidwest, vraagt immers om een bundeling van krachten op het gebied van participatie, een investering in de kwaliteit van participatie, een uitbreiding van het arsenaal aan methoden en technieken (meer online participatie) en betere samenwerking en een uitbreiding van capaciteit om de verbindingen te leggen tussen die verschillende programma's en de dynamiek in de wijken.

1.3 Vergroten van sociale veiligheid

- 1.3.1 Plintenaanpak: Met de 'plintenaanpak' worden verloederde plinten in Den Haag Zuidwest getransformeerd, onder andere door malafide bedrijvigheid te weren, zichtbare en toegankelijke ontmoetingsplekken te creëren in de plinten, en bonafide ondernemers de ruimte te bieden. Belangrijk onderdeel van de aanpak is het aanpakken van de fysieke openbare ruimte, omdat deze van grote invloed is op het veiligheidsgevoel rondom de plinten en pleinen. Samen met de aanpak 'Basis op orde' (1.3.2.) geeft dit een stimulans aan het aantrekken van nieuwe bedrijven zowel uit Den Haag Zuidwest als ook daarbuiten.
- 1.3.2. De Basis op orde: Er wordt verder gewerkt aan de 'Basis op orde' om illegale onderhuur en bedrijvigheid in te dammen en het veiligheidsgevoel in de wijk te vergroten. Zo wordt de ondermijnende criminaliteit zichtbaar aangepakt, met aandacht voor de overlastgever en de omgeving. Deze zichtbaarheid draagt bij aan het herstel van vertrouwen van inwoners in de overheid, mensen zien immers met eigen ogen dat er iets gebeurt.
- 1.3.3. Sociaal Contract: Met bewoners en professionals wordt laagdrempelig ondersteuning en dagbesteding in de buurt ontwikkeld en georganiseerd. Waarbij de formele hulpverlening bij de ontmoetingsplekken en de informele netwerken in de buurt aansluit en de focus op individuele zelfredzaamheid verschuift naar samenredzaamheid in de buurt (sociaal contract).

Pijler B Bestaanszekerheid via werk

Met de Regio Deal versterken Partijen gezamenlijk de werkgelegenheid en ondernemerschap, investeren zij in een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, en starten zij met de zogenoemde 'campusontwikkeling' rondom de grote transitie's. De krapte op de arbeidsmarkt wordt benut om met werkgevers en onderwijs oplossingen te realiseren voor personele vraagstukken; en een perspectief op een 'toekomstbaan' voor iedereen die wil en kan werken en meedoen naar vermogen.

2.1 Het versterken van ondernemerschap en bedrijvigheid

Het bevorderen van het ondernemerschap is toegespitst op kanssectoren voor Den Haag Zuidwest, zoals zorg(innovatie) en (ambachtelijke) maakindustrie.

- 2.1.1 ZorginnovatieHUB en circulair ambachtscentrum: Samen met lokale partners wordt een circulair ambachtscentrum opgezet en wordt, als onderdeel van de 'campus Zuidwest', concreet gebouwd aan een ZorginnovatieHUB rondom het HAGA ziekenhuis/in winkelcentrum Leyweg. Rondom deze hub bouwt de Regio een netwerk van ondernemers, onderwijsinstellingen en andere relevante partners, die worden gefaciliteerd met specifieke ondernemerschaps-ondersteuningsprogramma's.
- 2.1.2 Ruimte voor bedrijvigheid: Ruimte is een cruciale factor om ondernemers de kans te geven om hun onderneming te starten in Den Haag Zuidwest en ondernemers vanuit andere delen van Den Haag te 'verleiden' om te komen ondernemen in Den Haag Zuidwest. Activiteiten die bijdragen aan het realiseren van meer ruimte voor (vestigende bedrijven) zijn:
  - a. Via accountmanagement wordt Den Haag Zuidwest 'op de kaart' gezet als interessant gebied om te gaan ondernemen, met specifieke aandacht voor de (ambachtelijke) maak en (innovatieve) zorg. Daarom zorgt de gemeente Den Haag ervoor dat de ruimte voor bedrijvigheid in de plannen is geborgd en werkt samen met de corporaties en ontwikkelaars uit hoe zij deze ruimte realiseren en betaalbaar kunnen houden.
  - b. Omdat hiervoor in de plinten (zie onder doel 1.3) kansen voor liggen, wordt in samenwerking met Partijen uit de domeinen veiligheid, onderwijs, wonen en welzijn een template ontwikkeld voor een robuuste toekomstgerichte aanpak voor deze plinten.
- 2.1.3. Ondersteuning (startende) ondernemers
  - a. Met de Regio Deal worden startende ondernemers gesteund door het organiseren van een ondernemersschool. De ondernemersschool is een bestaande faciliteit waarbij startende ondernemers worden begeleid in het starten van een onderneming (bijvoorbeeld het schrijven van een ondernemersplan en het vergroten van de ondernemersvaardigheden). Deze faciliteit wordt uitgebreid met specifieke klassen voor ondernemers uit Den Haag Zuidwest.
  - b. Daarnaast zet de Regio met partners een methode op om de onrendabele top af te dekken ten behoeve van betaalbare bedrijfsruimte voor (startende) ondernemers.
  - c. De Regio zorgt dat er een ondernemersnetwerk in Den Haag Zuidwest ontstaat: een stevig netwerk draagt bij aan het eigenaarschap in de verschillende winkel- en bedrijfsgebieden en kan daarnaast functioneren als vangnet en vraagbaak voor nieuwe en startende ondernemers. Dit wordt gedaan door de rol van Bedrijfscontactfunctionaris te verlengen.
  - d. De Regio versterkt ook het organisatievermogen van ondernemers, in winkelgebieden, in specifieke kanssectoren (zorg en maak) en via het opzetten van het werken, leren, innoveren in de praktijk.

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt sluiten op elkaar aan

- 2.2.1 Campus Zuidwest als leer- en innovatienetwerk. De 'campus Zuidwest' wordt opgezet als leer-innovatienetwerk de motor voor de ontwikkeling en innovatie van economie en de kanssectoren, en creëert banen op alle opleidingsniveaus. Deze campus wordt gestart door samenwerking vanuit de allianties Wonen & Leefomgeving, Onderwijs, en Werk & Economie, waar ondernemers, onderwijsinstellingen, corporaties, de gemeente, en vele andere partners aan deelnemen en meewerken. De campusontwikkeling start bij vier belangrijke maatschappelijke opgaven: energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie en circulaire economie. De focus ligt op investeren in leefbaarheid en de grote transitie gaan hand in hand met opleiden - (leer)werken - banen voor bewoners in de wijk.
- a. De mismatch tussen vraag naar en aanbod van werk in de wijk betekent een lange lijn van ontwikkeling naar werk (van startpositie op niveau 0 en 1 naar minimaal niveau 2). Samen met partners komt de Regio tot een praktijkgerichte arbeidsmarktbenadering in de wijken. Deze aanpak is gericht op alle bewoners: mensen met en zonder uitkering, en mensen met onzekere banen (zzp en 'kleine' baantjes), en heeft als doel meer mensen te helpen aan een substantiële baan. De focus ligt op de werkgelegenheid in het kader van wijkonderhoud, de woon- en klimaatopgave.
  - b. In de werking van de campus is voorzien dat elke partner een stukje van de oplossing inbrengt: de corporaties gebruiken hun inkooprelatie naar de bouwondernemingen en aannemers om hen te verbinden aan de aanpak; de bedrijven creëren – met het onderwijs – oriëntatiemogelijkheden, instroombanen en de ontwikkelkans tot (assistent) vakman/vrouw. Het onderwijs ontwikkelt modules en leerwerk routes op maat. De gemeente is medeorganisator – in samenwerking met het jongerenpunt –, enthousiasmeert en bereidt werkzoekenden goed voor, en zet eveneens haar inkooprelatie in. Buurtorganisaties zijn een belangrijke partner bij het werven en stimuleren van inwoners.
  - c. De campuspartijen organiseren een leer-innovatienetwerk, dat zij naar de regio willen uitbouwen (onder andere de gemeente Delft heeft belangstelling) om kennis en ervaringen te delen, nieuwe kansen te signaleren en innovatieve praktijken te ontwikkelen.

2.3 Jongeren staan voorop

- 2.3.1 Jongerenpunt 070. Jongerenpunt070 gaat nog meer werken op basis van een actieve klantbenadering en sluit aan bij enkele jongerenontmoetingsplekken. Door het opzetten - samen met ROC Mondriaan - van maat(werk)klassen en voorschakeltrajecten (in 4-6 weken klaar voor een leerwerkplek), extra inzet van voortijdig schoolverlaters (VSV) casemanagers, jobcoaches en de Leerwerkmakelaar krijgen meer jongeren een startkwalificatie.
- 2.3.2 Ontwikkeling De Meppel. In samenwerking met het bedrijfsleven en het PO- en VO-onderwijs ontwikkelt De Meppel, de locatie van het Entree onderwijs van ROC Mondriaan, zich als centrum voor het versterken en zelfbewuster maken (empoweren) van jongeren en basisschoolleerlingen en oriëntatie op het beroepsperspectief.
- 2.3.3 Bijbanenloket. Met dezelfde partners en de hogescholen wordt –op verzoek van de jongeren– een bijbanenloket opgezet, zodat jongeren vanaf jonge leeftijd in aanraking komen met werk.

2.4 Duurzame samenwerking met partners in de wijk om voor leren en ontwikkelen te scheppen

- 2.4.1 Schuldhelpverlening: De gemeente gaat meer samen 'oplopen' met corporaties en energieleveranciers. De keukentafelgesprekken die zij voeren in het kader van de stadsvernieuwing kunnen ook de start worden voor activering, voor stappen naar opleiding of werk, of schuldhelpverlening. Ook kunnen leefbaarheidsprojecten van corporaties van betekenis zijn als stageplek, leerwerkplek of instapbaan

- 2.4.2 Taal met kinderopvang: De mate waarin bewoners de Nederlandse taal beheersen, is ook van invloed op deelname aan de arbeidsmarkt. De gemeente Den Haag biedt taallessen aan volwassenen, waarbij tijdens die taallessen wordt gezorgd voor kinderopvang. Zo levert de Regio Deal ook een bijdrage aan verhoging van kansen op maatschappelijke participatie en de arbeidsmarkt.

2.5 Werk van waarde

Voor een deel van de inwoners van Den Haag Zuidwest is een betaalde baan (nog) niet haalbaar, maar het leveren van een waardevolle bijdrage, via werk van waarde, kan wel. Uit de pilots van wijkbedrijf Allekanten en Instapeconomie blijkt het belang van werk van waarde in de wijk als opstap om de horizon te verbreden, talent te ontdekken en eenzaamheid te doorbreken.

- 2.5.1 Instapeconomie. De Instapeconomie wordt daarom uitgebreid. In elke wijk komen er pilots van de instapeconomie, die uitgevoerd kunnen worden door wijkbedrijven of andere Partijen die als sociale ontwikkelbedrijven de deelnemers kunnen begeleiden in hun ontwikkeling.
- 2.5.2. Allekanten / wijkbedrijven. In elke wijk komt een wijkbedrijf naar voorbeeld van Allekanten.
- 2.5.3. Structurele inbedding en financiering. Voor zowel de instapeconomie als de wijkbedrijven wordt een structurele subsidieregeling opgezet, waarmee de initiatieven meerjarig gefinancierd worden. Dit zorgt voor een duurzame aanpak die geborgd is in de gemeentelijke aanpak. Daarnaast wordt gewerkt aan het betrekken van bedrijven en organisaties bij deze opgave, zowel op inhoud als financieel.

Artikel 4 – Beoogde resultaten

Partijen beogen met de Regio Deal Den Haag Zuidwest de verschillende benoemde doelen gezamenlijk te verwezenlijken door de volgende resultaten na te streven. Daarbij zijn de lessen van de vorige Regio Deal meegenomen. Partijen passen het advies dat daaruit naar voren kwam toe: namelijk klein beginnen – uitproberen wat werkt en dan opschalen. De inzet wordt nauwgezet door de Partijen gevolgd, evenals de impact die de diverse aanpakken hebben. De output moet groeien en wordt niet bij voorbaat op grote getallen gezet. Indien Partijen gezamenlijk de hiervoor beschreven aanpak en inzet hebben bijgesteld (conform artikel 12 van deze Regio Deal) kunnen er afwijkende resultaat afspraken gemaakt worden.

Pijler A sociaal weefsel:

1.1 **Vergroten van de sociale cohesie door het faciliteren van een fijnmazig en duurzaam netwerk van laagdrempelige ontmoetingsruimten**

1.1.1 Professionaliseren en uitbreiden van toegang tot ontmoetingsruimten:

Met de eerste Regio Deal Den Haag Zuidwest zijn 9 ontmoetingsplekken in Den Haag Zuidwest gerealiseerd of versterkt. In totaal zijn er 14 ontmoetingsplekken in Zuidwest. De onderstaande resultaten hebben betrekking op deze 14 ontmoetingsruimten.

- a. De openingstijden van de 14 bestaande ontmoetingsplekken worden verruimd
- b. Alle coördinatoren van deze 14 ontmoetingsruimten zijn aan het eind van de Regio Deal opgeleid.
- c. De functie van coördinator is bij alle 14 ontmoetingsruimten een betaalde baan.
- d. Er is een netwerk opgezet van coördinatoren van ontmoetingsruimten om de onderlinge samenwerking te stimuleren.
- e. Er is ondersteuning geboden bij andere facetten die een rol spelen zoals: het werven en begeleiden van vrijwilligers, de marketing, het werven van sponsors en het realiseren van een gezonde bedrijfsvoering.
- f. Alle ontmoetingsruimten hebben een programma wat aansluit bij de behoefte in de buurt.

- g. Aan 100 vrijwilligers wordt per jaar een "opstap" aangeboden door hen een vrijwilligersvergoeding te geven voor als waardering voor hun inzet. Zij hebben een coachingstraject aangeboden gekregen om zich verder te ontwikkelen. Zo mogelijk richting een betaalde baan.

1.1.2 Faciliteren van wijkbedrijven:

- a. In iedere wijk zit een wijkbedrijf (4 in totaal), waar per bedrijf ca. 100 mensen werk van waarde doen voor de buurt, al dan niet via de pilot Instapeconomie. Deze wijkbedrijven zijn na afloop van deze Regio Deal deels financieel zelfstandig.
- b. Voor de wijkbedrijven is er een structurele meerjarige subsidieregeling.

1.1.3 Structurele financiering ontmoetingsplekken:

- a. Er wordt in het eerste kwartaal van 2024 een ontwikkelagenda vastgesteld met als doel te komen tot een structureel (financierings)model voor instandhouding van de ontmoetingsplekken ook na de Regio Deal periode. Daarbij wordt gezien of het experimenteren met ontmoetingsruimtes helpt bij het komen tot structurele (financierings)modellen voor ontmoetingsruimtes.
- b. Uiterlijk 6 maanden voor het eindigen van de financiering levert de gemeente Den Haag met ondersteuning van het Rijk een voorstel/analyse/plan op voor structurele financiering van de ontmoetingsruimtes. Waar de eigen middelen niet toereikend zijn, worden alternatieve bronnen in het voorstel genoemd en de wijze waarop deze kunnen worden aangewend.

1.2 Versterken van de betrokkenheid van bewoners bij ontwikkelingen in hun wijken

1.2.1 Versteving burgerparticipatie en Participatiewerkplaats

- a. Er is een nieuwe vorm van samenwerking opgezet in de Werkplaats Participatie, waarmee de invloed en zeggenschap van bewoners op ontwikkelingen in de wijken wordt versterkt en de kennis van bewoners in programma's van de overheid of maatschappelijke organisaties, beter wordt benut.
- b. Aan het eind van deze Regio Deal is de werkwijze van de participatiewerkplaats bestendigd in het reguliere beleid van de gemeente.

1.3 Vergroten van sociale veiligheid

1.3.1 Plintenaanpak

Van de 29 verloederde plinten in Den Haag Zuidwest worden er met deze Regio Deal in elk geval 2 tot 4 aangepakt en herontwikkeld tot veilige en ondernemende straten, met ruimte voor ontmoeting. Dit biedt ook aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen.

1.3.2 De basis op orde:

We gaan verder met de uitkomsten van het onderzoeksrapport basis op orde. De woningcorporaties, gemeente en politie gaan aan de slag om de verschillende vormen van woonfraude en onrechtmatig wonen aan te pakken. De uitkomst is een aanpak die werkt en overdraagbaar is naar andere wijken in Den Haag

1.3.3 Sociaal contract:

De aansluiting van het formele netwerk van hulpverlening bij de ontmoetingsplekken en het informele netwerk is versterkt en er is een zichtbare aanpak die overdraagbaar is naar andere wijken in Den Haag.

Pijler B bieden van perspectief op werk:

2.1 Het versterken van ondernemerschap en bedrijvigheid

2.1.1 ZorginnovatieHUB en circulair ambachtscentrum.

- a. De ZorginnovatieHUB en het circulair Ambachtscentrum zijn opgestart. Na 4 jaar is er een ecosysteem rond beide opgebouwd dat zorgt voor continuïteit ook na de Regio Dealperiode.
- b. Er worden binnen deze ecosystemen programma's aangeboden ter ondersteuning van (startende) ondernemers, waarbij onderzocht wordt hoe deze programma's ook na de Regio Dealperiode een vervolg kunnen krijgen.
- c. Er is een robuust ondernemersnetwerk rondom de Zorginnovatiehub en het circulair Ambachtscentrum opgericht zodanig dat deze na de Regio Dealperiode zelfstandig kan doorgaan.

2.1.2 Ruimte voor bedrijvigheid

- a. Minimaal 4 nieuwe bedrijven (met personeel) hebben zich gevestigd door de ontwikkeling van ruimten in minimaal 4 plinten of bedrijfsverzamelgebouwen, o.a. in de campuslocaties.
- b. Voor 4 bedrijfsverzamelplekken (waaronder plinten, straten en gebouwen) is er een mogelijkheid tot ingroei-huur gerealiseerd zodat start-ups en sociale ondernemers zich kunnen vestigen.
- c. De twee tot vier getransformeerde plinten bevatten bonafide bedrijven, maatschappelijke voorzieningen.
- d. Er is een format om bedrijfsverzamelplekken (waaronder plinten) uniform te transformeren (met maatwerk per plek).

2.1.3 Ondersteuning (startende) ondernemers.

- a. De ondernemersschool heeft jaarlijks een specifiek programma voor Den Haag Zuidwest.
- b. Er is een methode ontwikkeld om de onrendabele top af te dekken ten behoeve van het betaalbaar houden van bedrijfsruimte voor (startende) ondernemers.
- c. Er is voor de (startende) ondernemers een robuust ondernemersnetwerk ontstaan dat ook na de Regio Deal periode zelfstandig kan doorgaan met, waar nodig, steun van de bedrijfscontactfunctionaris daarbij.
- d. Er worden jaarlijks minimaal 3 ondernemersbijeenkomsten in Den Haag Zuidwest georganiseerd over een relevant onderwerp en de bedrijfscontactfunctionaris bereikt minimaal 200 ondernemers per jaar.

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt sluiten op elkaar aan

2.2.1 Campus Zuidwest als leer- en innovatienetwerk.

- a. Na vier jaar staat er een vitaal leer-werk-innovatie netwerk (campus), met vakschool de Meppel als middelpunt, waarbij kennis en leerervaringen worden opgehaald bij regio's met vergelijkbare problematiek elders in Nederland.
- b. ROC / opleiders hebben met de werkgevers, in aansluiting op de in- en doorstroombanen, nieuwe verkorte opleidingen met veel praktijk (ook niveau 0-1) ontwikkeld. Na de start met het schildersvak, is de module dagelijks onderhoud aan beurt waarna er zo doorgebouwd wordt aan 11 loopbaanpaden (LLO ontwikkelen).
- c. Via het leer- en innovatienetwerk met werkgevers, onderwijs, overheid, corporaties (als opdrachtgevers) is een aanpak ontwikkeld om bij te dragen aan de duurzame oplossing van de mismatch in de arbeidsmarkt.

2.3 Jongeren staan voorop

2.3.1 Jongerenpunt 070.

- a. Er zijn jaarlijks 2 maatklassen (BBL-niveau 2) voor jonge voortijdig schoolverlaters.
- b. Het aantal jongeren dat voortijdig het mbo-onderwijs verlaat is afgenomen

2.3.2. Ontwikkeling de Meppel

- a. De Meppel heeft zich ontwikkeld tot een centrum voor het versterken en zelfbewuster maken (empoweren) van jongeren en basisschoolleerlingen en voor oriëntatie op het beroepsonderwijs
- b. De Meppel heeft samen met partners tweemaal per jaar activiteiten opgezet die door een substantieel aantal jongeren en (wijk)bewoners wordt bezocht.

2.3.3. Bijbanenloket.

- a. Het bijbanenloket is bij alle scholen bekend en heeft jaarlijks contact gehad met minimaal 100 jongeren.

2.4 Duurzame samenwerking met partners in de wijk voor bereik ten behoeve van leren en ontwikkelen

2.4.1 Schuldhelpverlening

- a. Er is een structurele samenwerking tussen corporaties en de gemeente om schulden vroegtijdig te signaleren en adresseren.
- b. De instroom van mensen in schuldhelpverleningstrajecten daalt.
- c. De leefbaarheidsprojecten van corporaties hebben aantoonbaar geleid tot een stageplek, leerwerkplek of instapbaan en waarbij de aanpak ook na de regiodealperiode een vervolg krijgt.

2.4.2 Taal met kinderopvang

- a. Er is aanbod van taallessen aan volwassenen gericht op het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt, waarbij er tijdens die taallessen wordt gezorgd voor kinderopvang.

2.5. Werk van waarde

2.5.1. en 2.5.2 Allekanten/instapeconomie.

- a. Elke wijk heeft (minimaal) één wijkbedrijf.
- b. Elke wijk kent de instapeconomie (al dan niet via wijkbedrijven); er is in elke wijk minimaal 1 pilot met in totaal tussen 200 en 300 deelnemers
- c. In elke wijk werken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het realiseren van oplossingen voor de leefbaarheidsproblematiek in de wijken

2.5.3. Structurele inbedding en financiering

- a. Er is een structurele meerjarige subsidieregeling van de Gemeente voor de wijkbedrijven en voor de instapeconomie.

2 Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Den Haag Zuidwest

Artikel 5 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen en middelen in natura op basis van de afspraken in deze Regio Deal Den Haag Zuidwest. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Den Haag Zuidwest zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de ambitie, het doel, de beoogde resultaten en de aanpak van de Regio Deal Den Haag Zuidwest, zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 4. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van (de) regio Den Haag Zuidwest te realiseren.
2. BZK reserveert maximaal € 18 miljoen inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid Volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Maximaal 3% van de totaal ontvangen rijksbijdrage mag aan uitvoeringskosten oftewel VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) worden besteed. Van dit percentage kan onder omstandigheden worden afgeweken.

De Gemeente reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 18 miljoen en beoogt 27 miljoen en regionale partners 4 miljoen aan regionale financiering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling (afgeronde bedragen):

Uitvoeringsactiviteiten	Maximale rijksbijdrage ¹⁾	Regionale financiering ²⁾	Totaalbedrag
Pijler A sociaal weefsel	€ 5,6 mln.	€ 16,5 mln.	€ 22,1 mln.
Pijler B: bestaanszekerheid via werk ³⁾	€ 11,9 mln.	€ 14,5 mln.	€ 26,4 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,5 mln.		€ 0,5 mln.
Bijdragen totaal maximaal	€ 18 mln.	€ 31 mln.	€ 49 mln.

1) Dit bedrag is inclusief eventueel verschuldigde BTW.

2) Een deel van de middelen die worden ingezet in pijler B, dragen ook bij aan de doelen en resultaten van pijler A.

3) De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg als bedoeld in artikel 7, eerste lid, een gewijzigde verdeling afspreken. Op deze wijziging van Regio Deal Den Haag Zuidwest is artikel 12 van toepassing.

Artikel 6 - Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Den Haag Zuidwest de Gemeente de rol zal vervullen van regiokassier.

3. Governance uitvoering Regio Deal Den Haag Zuidwest

Artikel 7 - Rijk-Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Den Haag Zuidwest en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Een Rijk-Regio-overleg zorgt voor de coördinatie van de inzet van Partijen in het kader van de uitvoering van Regio Deal Den Haag Zuidwest, de daarbij behorende uitwisseling van informatie en voor het bespreken van de voortgang, inclusief de in artikel 8 bedoelde monitoring. Voor dit periodieke Rijk-Regio-overleg wordt gebruik gemaakt van de bestaande bestuurlijke overlegstructuur tussen Rijk en Regio in het kader

- van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en de Brede aanpak voor Den Haag Zuidwest: de Alliantieraad.
2. Het bestuurlijk overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, uiterlijk in de maand september, ten behoeve van de bespreking van de in artikel 8, tweede lid, bedoelde jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal Den Haag Zuidwest.
  3. Het periodieke bestuurlijk overleg formuleert en bewaakt de kaders waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal Den Haag Zuidwest plaatsvindt.
  4. Het bestuurlijk overleg bestaat ten minste uit de volgende vertegenwoordigers:
    - a. Vanuit de Regio:
      - Wethouder Zuidwest, namens het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente;
      - Algemeen directeur Dienst Stedelijke Ontwikkeling van de Gemeente;
    - b. Namens het Rijk:
      - Rijksvertegenwoordiger voor Den Haag Zuidwest voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.
    - c. Namens de Alliantieraad:
      - Directeur Programma Den Haag Zuidwest
  5. Het periodiek bestuurlijk overleg voorziet in het bewaken van de voortgang van de Regio Deal in zijn eigen werkwijze. Voor de uitvoering van de Regio Deal Den Haag Zuidwest maakt het periodiek bestuurlijk overleg hiertoe nadere werkafspraken en legt deze vast. Onder meer wordt in deze werkafspraken vastgelegd op welke wijze Partijen verantwoording afleggen aan hun volksvertegenwoordigers en achterbannen.

4 Monitoring, evaluatie en communicatie Regio Deal

Artikel 8 - Evaluatie en voortgang

Toelichting: in de Regio Deals wordt een balans gezocht tussen leren en verantwoorden. De betrokkenen willen naast de (voortgang op de) te realiseren projecten en resultaten, bekijken wat er is geleerd over wat de regionale opgave veroorzaakt en hoe deze effectief kan worden aangepakt.

1. De Regio brengt de beginsituatie van de regionale opgave in kaart. Daarnaast bepaalt de Regio een evaluatie-aanpak waarmee bijgehouden kan worden of de afgesproken inzet en aanpak (artikel 3) bijdraagt aan de doelen (artikel 2) van de Regio Deals. De beginsituatie en evaluatie-aanpak worden beschreven in het voorjaar van 2024
2. De Regio stelt éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op, met daarin:
  - a. de voortgang van de initiatieven en projecten;
  - b. in hoeverre Partijen op schema liggen om de beoogde resultaten (artikel 4) te behalen;
  - c. een vooruitblik naar het komend jaar.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt (in concept) voor 15 juni van ieder jaar overgelegd aan het bestuurlijk overleg zoals bedoeld in artikel 7, gelet op indiening voor 15 juli bij de Minister van BZK. (Door de gemeente Den Haag). Deze is onderdeel van de rapportage die wordt gemaakt in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken gemeenteraad en andere delen van de Alliantieraad informeren. BZK gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.
5. BZK draagt zorg voor onderzoek, monitoring en evaluatie betreffende het geheel van de Regio Deals (o.m. de resultaten en effecten van de Deals voor brede welvaart). De Regio verleent haar medewerking hieraan.

Artikel 9 – Communicatie

1. Partijen communiceren eenduidig over de Regio Deal Den Haag Zuidwest. Hiertoe wordt gewerkt met een kernboodschap. De kernboodschap is: Met de Regio Deal Zuidwest wordt

een stevige impuls gegeven aan de ambitie dat bewoners van Den Haag Zuidwest dezelfde kansen hebben als andere inwoners van Den Haag. Dit betekent dat ze zich net zo gezond voelen, een net zo goede schoolloopbaan doorlopen, zich net zo veilig, thuis, met elkaar verbonden voelen, waar mogelijk deelnemen aan de arbeidsmarkt en in ieder geval bestaanszekerheid kennen en schulden-zorgenvrij zijn, en even goed wonen als een gemiddelde Hagenaar. De Regio Deal Zuidwest draagt bij aan het langjarige programma Den Haag Zuidwest (onderdeel van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid) en brengt zo perspectief terug in de wijken en het leven van mensen.

2. De communicatie over de Regio Deal Den Haag Zuidwest verloopt primair vanuit de Regio via het Programmabureau Zuidwest. Het Rijk draagt de kernboodschap ook uit via zijn eigen kanalen.
3. Er wordt een gezamenlijk communicatieplan besproken door het in artikel 7 bedoelde Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Den Haag Zuidwest vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in het kader van de Regio Deal Den Haag Zuidwest. Hiervoor worden in het Rijk-Regio-overleg nadere werkafspraken gemaakt.

5 Slotbepalingen

Artikel 10 - Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal en/of de daaruit voortvloeiende maatregelen worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd en uitgewerkt in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 11 - Gegevensuitwisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheimhouden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 12 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging heeft de instemming van alle Partijen, conform het gestelde in lid 2 tot en met 4 van dit artikel.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek tot wijziging schriftelijk kenbaar heeft gemaakt aan het programmateam Regio Deals BZK. Het programmateam Regio Deals BZK informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en draagt zorg voor agendering van het wijzigingsverzoek in het Rijk-Regio-overleg. Wanneer vertegenwoordigers van Partijen niet kunnen deelnemen aan het Rijk-Regio-overleg, kunnen zij hun instemming kenbaar maken via een e-mail.
3. Nadat alle Partijen aan het programmateam Regio Deals BZK kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt dit vastgelegd in het verslag van het Rijk-regio-overleg zoals bedoeld in artikel 7.
4. Het wijzigingsvoorstel wordt verwerkt in een addendum, die door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt ondertekend. Het addendum, het verslag van het Rijk-Regio-overleg en de verklaringen tot instemming worden als bijlage aan deze Regio Deal gehecht.
5. Het addendum wordt gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 13 - Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Den Haag Zuidwest met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de Regio Deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Den Haag Zuidwest krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 14 - Toetreding nieuwe Partijen

4. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Den Haag Zuidwest als nieuwe Partijen toetreden tot deze Regio Deal. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit het convenant voortvloeien te aanvaarden.
5. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Den Haag Zuidwest wordt gericht aan het programmteam Regio Deals BZK. Het programmteam informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
6. Zodra alle Partijen aan het programmteam Regio Deals BZK schriftelijk kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Den Haag Zuidwest en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
7. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Den Haag Zuidwest gehecht.

Artikel 15 – Nakoming

De Regio Deal is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen op tekortkomingen in de nakoming van de Regio Deal of van afspraken die daarmee samenhangen, bij de bevoegde rechter geen beroep doen.

Artikel 16 - Counterparts

De 'Regio Deal Den Haag Zuidwest' kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 17 - Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als 'Regio Deal Den Haag Zuidwest II'.

Artikel 18 – Inwerkingtreding en looptijd

Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2027. Indien het niet mogelijk is om de gereserveerde middelen ten behoeve van deze Regio Deal volledig te besteden binnen deze looptijd is het voor Partijen mogelijk om gezamenlijk te besluiten tot verlenging zoals bedoeld onder artikel 7, lid 3 uit de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 9 mei 2023, nr. 2023-0000016374, (Regeling specifieke uitkering Regio Deals vierde tranche).

Artikel 19 - Openbaarmaking

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. BZK rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Artikel 20 - Strijd met Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals

Enige bepaling in deze Regio Deal die in strijd is met de Regeling Specifieke uitkering vierde tranche Regio Deals (zoals deze luidt op het moment dat de strijdigheid zich voordoet of alsdan in bestuursrechtelijke zin is vastgesteld) moet als niet-bindend worden beschouwd en zal, voor zover

nodig, verwijderd en vervangen dienen te worden door een bepaling die bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. Het overige deel van de Regio Deal blijft in een dergelijke situatie ongewijzigd.

Artikel 21 - Ongeldigheid

Indien een bepaling van de Regio Deal in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, wordt die bepaling, voor zover nodig, uit de Regio Deal verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. Het overige deel van de Regio Deal blijft in een dergelijke situatie ongewijzigd.

Artikel 22 - Publiekrechtelijke medewerking en toepasselijk recht

1. De in het kader van Regio Deal door Partijen te verlenen (publiekrechtelijke) medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van Partijen onverlet.
2. Op deze Regio Deal is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

Bijlage 1

Toelichting op het onderdeel aansluiting bij nationale beleidsdoelen of programma's (specifieke overwegingen, pagina 3):

De Regio Deal Den Haag Zuidwest draagt direct bij aan diverse opgaven uit het Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' en nationale beleidsdoelstellingen, te weten:

- Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid: (zie onder 'aansluiting bij regionale beleidsdoelen, programma's of actieplannen') gericht op het doorbreken van de vicieuze cirkel en stapeling van problemen in kwetsbare gebieden, door inzet op een kansrijke start, goede (voor)scholen, loopbaanoriëntatie en de aanpak van armoede en schulden.
- Preventie met Gezag: brede, domein overstijgende wijkaanpak gericht op de preventie van jeugdcriminaliteit.
- Beleid Leven-Lang-Ontwikkelen: om mensen goed inzetbaar te laten blijven op de arbeidsmarkt.
- Gezond en Actief Leven Akkoord: gemeenten en GGD-en, zorgverzekeraars en VWS zetten gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis.
- Actieplan Groene en Digitale banen en Aanvalsplan techniek: maatregelen om krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken, o.a. in sectoren met banen van belang voor de klimaat- en digitale transitie
- Techniekpact/Platform Talent voor Technologie: stimuleren techniekonderwijs
- Actieplan Dichterbij dan je denkt: om krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken
- Integraal Zorgakkoord: gericht om de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.
- IMDI programma: ontwikkeling en toepassing van medische technologie die het toenemend tekort aan zorgpersoneel aanpakt en de toegankelijkheid van zorg in de eigen leefomgeving waarborgt.
- Nationaal Klimaatakkoord en Nationaal Klimaat Platform: versnellen naar een economie en samenleving zonder uitstoot van broeikasgassen.
- Nationaal programma circulaire economie 2023 – 2030: maatregelen die leiden tot het zuiniger omgaan met grondstoffen en hergebruiken van afval.

Bijlage 2

Toelichting op de samenhang tussen de doelen in de Regio Deal (artikel 2: doelen)

De twee doelen van de Regio Deal grijpen op elkaar in, het één kan niet zonder het ander. Onderstaand een aantal voorbeelden hoe de twee pijlers met elkaar zijn verbonden en elkaar versterken:

- Voorbeeld 1: de instapeconomie is financieel toegeschreven aan pijler B maar zou net zo goed financieel aan pijler A toegeschreven kunnen zijn. Het ondersteunt immers zowel participatie, sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk alsook leidt het tot de activering van mensen richting werk (al dan niet betaald)
- Voorbeeld 2: de alliantie veiligheid en wonen en DSO zetten in pijler A in op plintenaanpak door te renoveren en buitenruimte te verbeteren. Dat is een voorwaarde voor het aantrekken van bedrijven via onder andere ingroei huur in pijler B (dit kan niet op zichzelf staan)
- Voorbeeld 3 de leefbaarheid in de wijk en de grote transities bieden inwoners de kans zich te ontwikkelen in een beroep. Zij kunnen aan het werk als vakman – vakvrouw in de eigen wijk. Hiermee hebben inwoners - huurders van de corporaties weer toekomstperspectief. Werkgevers en onderwijs maken hiervoor samen opleidingen en (instroom)banen op maat, passend bij het opleidingsniveau van veel inwoners. Zo sluit onderwijs in de wijk aan op kansrijke sectoren en krijgt een Leven Lang Ontwikkelen (LLO) in Den Haag Zuidwest een impuls.

Regio Deal Den Haag Zuidwest II

Plaats:

Datum:

De minister van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties
Hugo de Jonge